

לכבוד

קרן מלא היד

רח' מעלה נחמה 8

הרצליה 4658482

בקשה להשתתפות בהקמת המרכז לטיפול בטרומה בילדים

תקציר מנהלים

בשבעה באוקטובר עברה ישראל טלטלה משמעותית. אירוע טרור חסר תקדים גבה חייהם של 1400 אזרחים וחיללים באכזריות קיצונית. 241 חטופים כולל ילדים, נשים, נכים וקשישים נשבו על ידי ארגוני הטרור בעזה. לאירוע יש מאפיינים יחודיים שמבדלים אותו מאירועי טרור ואסון אחרים בארץ ובעולם. הנפגעים מחולקים למספר מעגלי חשיפה ונזק. לקחי אירועים אחרים מהעבר ולקחי השבועות הראשונים לאחר האירוע מלמדים שבעוד רוב הנחשפים יתאוששו מתסמיני תגובת הדחק החריפה חלקם ימשיכו לתוך תסמונת פוסט טראומטית ארוכת שנים וכרונית שניתן למנוע ע"י התערבות מהירה ומקצועית. ביה"ח שנותן מענה למפוני העוטף באזורנו המתגוררים במלונות הרצליה, פ"ת ועבר הירקון גייס צוותים במהירות ועבר השתלמות מהירה ע"י טובי המומחים בתחום בארץ ובעולם. השיעור הצפוי של אנשים שיזדקקו לטיפול ב PTSD היא כ 6% מהגברים ו 12% מהנשים באירועים אחרים, אך נראה שהפעם מדובר באירוע בעל השפעה רחבה יותר.

אנו מתכוונים לפתוח באזור ביה"ח, אך מחוץ לחומות ביה"ח, מרכז לטיפול בטרומה אזרחית בילדים, בילדי העוטף העקורים מביתם, ובילדי המעגל השני, השלישי והרביעי. המתחם ישתרע על שטח של 220 מ"ר למרפאת הילדים ויכלול חדרי טיפול וחדרי טיפול בקבוצות. הצוות ימנה כ-16-8 אנשי צוות ויורכב מפסיכולוגים, עובדים סוציאליים ומטפלים בהבעה ויצירה ובפיקוח פסיכיאטר. שיטות הטיפול יכללו PE, IPT ו EMDR, שיטות שנמצאו במחקרים בארץ ובעולם כיעילים ממוקדים וקצרים. הצוותים יעברו הכשרה מעמיקה לשפר את מיומנותם בשיטות אלו.

אנו זקוקים לתרומות להקמת מרפאת ילדים ונוער לשלוש שנים בגובה 204,000 ש"ח כולל מע"מ לשנה והשתתפות במימון ל-11 מטפלים פארארפואיים בעלות של 1,188,000 ש"ח לשנה. בנוסף אנו זקוקים למימון הכשרות והדרכות ע"י מרצים מהארץ ומחו"ל בעלות של כ-50,000 ש"ח בשנה הראשונה ורכישת ציוד VR לטיפול

צעד לפני
בשביל הבריאות שלך

בחשיפה הדרגתית וירטואלית לטראומה בעלות של 1800 ש"ח ליחידה לא כולל תוכנה בעלות של כ- 50,000 ש"ח.

רקע:

- ייחודיות האירוע:** בעוד שכולנו מנוסים במידה זו או אחרת במצבי חירום, לאירוע ה-7.10.23 יש מאפיינים ייחודיים שאינם מוכרים מהעבר: הפתעה מוחלטת, אכזריות שאין לה תקדים, כמות נפגעים גדולה, חטופים רבים וכמובן המעורבות של אזרחים רבים כקורבנות וכחטופים, ובהם תינוקות, ילדים, קשישים, חולים ונכים. בשונה למשל מאירוע 9/11, באירוע הנוכחי הטראומה לא פסקה באותו רגע אלא נמשכת עוד ועוד. גיוס מילואים נרחב, פינוי של מאות אלפי אזרחים, המשך מטחי הטילים והדאגה לחטופים יוצרים במצב טראומתי של דחק מתמשך וארוך. בנוסף, האירוע מלווה בתחושה של חוסר אונים, כשל של מערכות שהיה לציבור אמון בהם, שעות ארוכות של "כל אדם לנפשו" ללא סיוע חיצוני, נעדרים רבים שלא ניתן לזהותם בגלל התעללות בגופות הנרצחים, ותחושה של בלבול ומנהיגות לקויה.
- מעגלי הפגיעה:** האזרחים נמצאים במספר "מעגלי הדף" של מעורבות ונזק נפשי. במעגל הראשון נמצאים הנפגעים עצמם, פצועי גוף ונפש שהיו בעוטף וחוו את הזוועות על בשרם, חלקם ראו את יקיריהם מתים בייסורים או נחטפים. גם החטופים נמצאים במעגל ראשון של פגיעה ובעת כתיבת שורות אלו לא ברור מצבם וגורלם. במעגל השני נמצאים קרוביהם של הנפגעים, המשפחות השכולות, משפחות החטופים והנעדרים. במעגל השלישי אלו שניצלו מהתופת, לא היו באותה שעה בבתיים אבל איבדו את רכושם ושכלו את חבריהם. במעגל זה גם המגיבים הראשונים, ובהם שוטרים, חיילים, כיתות כוננות, כבאים, חובשים, אנשי חילוץ והצלה, אנשי זק"א, רופאים וצוותי הרפואה בבתי החולים והמטפלים בבריאות הנפש שנחשפו למראות ולסיפורים הקשים ביותר ששמעו. במעגל הרביעי נמצאים כולנו, אזרחי המדינה שהתעוררו משלוות החג והשבת לאירוע מבעית וחסר תקדים ומאז עוקבים בדאגה אחרי החדשות, הפרשנים באולפנים, המידע הלא מסונן ברשתות החברתיות, וגם הרבה מידע מומצא ושיקר. בהם גם אנשים שפוננו או התפנו מבתיים וגרים במלונות ללא צרכים בסיסיים וללא חיי קהילה שחרבה.
- לקחי הטיפול בעקורים מהעוטף:** מהחודש הראשון לטיפול באלו שזקוקים לעזרה נפשית, למדנו שיש הטרוגניות גבוהה בחשיפה ובתגובה ולכל מעגל, מאפיינים משלו. עם זאת בהכללה גסה, החוויה האופיינית במצב זה מורכבת בד"כ משתי תבניות קוגניטיביות/רגשיות קבועות: "העולם מקום מסוכן ואני חסר אונים מול זה". דיבור על החוויה עם אדם אחר או איש מקצוע עוזר לשנות תבנית זו ע"י אדם לא מעורב שמציג מידע מתקן ומסייע להחליף את חוסר האונים בחווית שליטה ויכולת ומעודד לתת

צעד לפני
בשביל הבריאות שלך

אמון ולהסתמך על סיוע מאחרים(1) . אנשי הרפואה בכל הדרגים נמצאים במגע ישיר עם חוויה טראומתית זו (2).

4. **הגישה הטיפולית:** לקבוצה של אנשים בריאים יש כוח תמיכה טבעי וחזק וכולנו זקוקים לתמיכה בימים כאלו. חשוב לציין שתחקור משותף של האירוע בסמוך לו (debriefing) נעשה רק אם האדם שנחשף מבקש אותו ולא באופן יזום וכפוי שכן עדויות ממחקרים של השנים האחרונות מראות שתחקור כזה הנעשה ללא רצון של הנחשף יכול גם להזיק(3) .

שיטות הטיפול שנמצאו יעילות ובטוחות במחקרים מבוקרים בארץ ובעולם (1-3) כוללות

- Prolonged exposure (PE)
- IPT- trauma focused
- EMDR

שיטות אלו ניתנות ללמידה במהירות ע"י צוות טיפולי עם השכלה קודמת, הן קצרות טווח וניתנות ליישום גם בטיפול קבוצתי.

5. **הכשרה ראשונית:** במקביל לעבודה המאומצת במלונות המפונים הזמנו מספר חוקרים עולמיים בתחום הטראומה לסדרת סדנאות והרצאות כדי להעלות את רמת הידע של הצוותים: כמו פרופ' יובל נריה (מי שריכז את העבודה אחרי 9/11 בניו יורק) ופרופ' ג'ון מרקוביץ' מומחה ל IPT בטראומה מאוניברסיטת קולומביה בניו יורק, ד"ר ניצה נקש מתה"ש בתחום ה CBT (עבדה עם עדנה פואה מווינגטון על PE ד"ר תולי פליט מומחה ל EMDR, ד"ר יוסי גובז'נסקי מומחה ל PE במתאר צבאי, פרופ' נתי לאור מקים תוכניות החוסן ומומחה לאזורי טראומה ואסון לאומי, פרופ' אריק שלן מומחה לטראומה ולקחי הפיגועים בירושלים ורחלי שרון גרטי בגישה אינטגרטיבית ושיטת מעש"ה.

מקורות:

1. Shalev AY, Ankri Y, Israeli-Shalev Y, et al. Prevention of posttraumatic stress disorder by early treatment: results from the Jerusalem Trauma Outreach And Prevention study. Arch Gen Psychiatry. 2012 Feb;69(2):166-76.

2. Roberts NP, Kitchiner NJ, Kenardy J, et al. Early psychological intervention following recent trauma: A systematic review and meta-analysis. Eur J Psychotraumatol. 2019 Dec 6;10(1):169-172
3. Wessely S, Deahl M. Psychological debriefing is a waste of time. Br J Psychiatry. 2003 Jul;183:12-4

לפרטים ניתן לפנות

פרופ' גיל זלצמן, מנהל המרכז לבריאות הנפש גהה מקבוצת הכללית, ראש החוג לפסיכיאטריה, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת ת"א.

משלוח דואר: רח' הלסינקי 1, ת.ד. 102, פ"ת 4910002

טלפון- 039258205 נייד 0506263201 Gzalsman@clalit.org.il

[ניתן לקבל אישור מס הכנסה לפי סעיף 46](#)

צעד לפני
בשביל הבריאות שלך